

FONDUL MONETAR INTERNAȚIONAL

REPUBLICA MOLDOVA

Raport cu privire la Respectarea Standardelor și Codurilor (ROSC)—Modulul Date

Pregătit de către Departamentul Statistică

Aprobat de Robert W. Edwards și Michael C. Deppler

21 februarie 2006

Raportul cu privire la Respectarea Standardelor și Codurilor (ROSC)—modulul date—prezintă o apreciere a statisticii macroeconomice a Moldovei în raport cu recomandările Sistemului de Diseminare a Datelor Generale (GDDS), la care se adaugă o apreciere a calității datelor bazate pe Cadrul de Apreciere a Calității Datelor (DQAF, iulie 2003) al FMI. Cadrul DQAF expune unele practici statistice acceptate pe plan internațional, începând cu administrarea bună în agențiile care produc date și terminând cu practicile legate de seriile de date.

Seriile de date apreciate în prezentul raport includ conturile naționale, finanțele publice și statistica balanței de plăți. Agențiile care compilează seriile de date evaluate în prezentul raport sunt Biroul Național de Statistică (BNS), Ministerul Finanțelor (MF), și Banca Națională a Moldovei (BNM).

Seriile de date apreciate în prezentul raport pot fi accesate în formă de publicații și prin Internet:

BNS: <http://www.statistica.md>

MF: <http://www.moldova.md>

BNM: <http://www.bnm.org>

Prezentul raport se bazează pe informația oferită înainte de misiune și în timpul misiunii aflate în țară în perioada 17-29 iulie, 2005 precum și pe informația accesibilă pentru publicul larg. Echipa misiunii a fost condusă de dl. S. Rajcoomar și a inclus d-nii Jaroslav Kučera și Manik Shrestha, d-na. Maria Mantcheva (toți de la Departamentul de Statistică), d-na Betty Gruber (expert), și d-na Claudia Fagbemi (asistent administrativ de la Departamentul de Statistică).

I. APRECIERE GENERALĂ

1. Republica Moldova participă la Sistemul de Diseminare a Datelor Generale (GDDS) din februarie 2003 și își plasează datele meta în Afișierul Buletinului Standardelor de Diseminare (DSBB), care se actualizează regulat. Anexa I oferă o trecere în revistă a practicilor de diseminare aplicate în Moldova în comparație cu GDDS. Moldova respectă recomandările GDDS pentru toată statistica diseminată. Ea respectă și depășește în multe privințe recomandările cu privire la periodicitate și oportunitate. Unica excepție este faptul că nu sunt disponibile datele despre orarul deservirii datoriilor statului și datoriilor garantate de stat. Autoritățile moldovenești și-au exprimat interesul de a adera la Standardul de Diseminare a Datelor Speciale (SDDS). Aprecierea practicilor Moldovei în comparație cu SDDS arată că țara respectă sau depășește cerințele SDDS cu privire la includere, periodicitate și oportunitate cu următoarele excepții: includere tranzacțiilor guvernului central (tranzacțiile consolidate ale guvernului nu se diseminează) și a rezervelor internaționale și a lichidității în valută străină (care încă nu se compilează); periodicitatea pentru rata dobânzii și oportunitatea pentru activele oficiale de rezervă. Sunt necesare eforturi în continuare în următoarele domenii: diseminarea unor calendare preliminare a comunicatelor informaționale și a informației cu privire la revederea datelor fiscale; diseminarea simultană a datelor din bilanțul de plăți și elaborarea unor scurte explicații metodologice în unele cazuri, precum și a unei pagini-sumar de date naționale.

2. Modulul Date al Raportului cu privire la Respectarea Standardelor și Codurilor (ROSC) pentru Moldova indică că sistemul statistic are prevederi legislative clare despre responsabilitatea și independența colectării, compilării și diseminării datelor statistice. Agenția pentru colectarea datelor și asigurarea confidențialității datelor individuale există. Autoritățile au o istorie bună a îndeplinirii recomandărilor misiunilor de asistență tehnică, calitatea statisticii macroeconomice fiind semnificativ îmbunătățită în multe domenii pe parcursul ultimilor câțiva ani. Conceptele, definițiile și alte elemente care indică temeinicia metodologiilor se conformează în general cu standardele respective. Precizia și siguranța trebuie să fie sporite în continuare în domeniul compilării statisticii fiscale și a conturilor naționale. Autoritățile cunosc implicațiile negative ale lipsei de date cu privire la Transnistria pentru cuprinderea și aplicarea datelor statistice. Utilitatea și accesibilitatea sunt, în general, adecvate, deși sunt necesare unele îmbunătățiri la capitolul accesibilitatea a datelor și metadatelor în câteva cazuri concrete, îndeosebi la capitolul date fiscale. Este necesară o anumită fortificare a resurselor pentru conturile naționale și pentru datele fiscale. Capitolul II oferă o apreciere sumară după agenție și după seriile de date pe o scară din patru părți. După aceasta urmează recomandări pentru specialiști în Capitolul III. Evaluarea practicilor în comparație cu GDDS este expusă pe scurt în Anexa I. Reacția autorităților la prezentul raport și un volum ale aprecierilor detaliate sunt prezentate în documente separate.

3. În continuarea prezentului capitol oferim concluziile principale ale misiunii folosind structura Cadru de Apreciere a Calității Datelor (DQAF, iulie 2003) a FMI. Expunerea concluziilor se face conform dimensiunilor de calitate DQAF după agenție și după serii de date pentru cele patru serii de date rămase.

4. **Condițiile preliminare ale calității și asigurarea onestității.** Cele trei agenții care compilează și diseminează date statistice macroeconomice operează în cadrul unui mediu legislativ și instituțional încurajator și demonstrează un nivel înalt de profesionalism și etică.

- **Biroul Național de Statistică** funcționează conform unui cadru legislativ care determină clar împuternicirile lui de a compila și disemina date statistice pe conturile naționale și care-i permite de a exercita eficient rolul de coordonator în domeniul macroeconomic și social. Prevederile legislației sunt adecvate pentru asigurarea confidențialității datelor individuale și a rapoartelor statistice. Însă, resursele pentru compilarea conturilor naționale și a surselor principale de date nu sunt adecvate. În particular, resursele umane au suferit mult în rezultatul reducerii de 30% a cadrelor, care a avut loc în iulie 2005. Relevanța datelor se promovează prin intermediul grupuri de lucru, iar comentariile utilizatorilor se examinează conștiincios. Datele statistice se compilează în mod imparțial. Însă, independența BNS în determinarea zilelor diseminării depinde de termene limită stricte de prezentare unor parametri de către guvern. Politica statistică și practicile BNS sunt transparente, iar personalul se ghidează de regulile și regulamentele pentru funcționarii publici.
- **Ministerul Finanțelor** funcționează într-un mediu legislativ și instituțional care susține responsabilitatea sa pentru compilarea și diseminarea datelor despre executarea bugetului. Asigurarea confidențialității nu este esențială deoarece datele SFG se obțin ca produse auxiliare ale sistemelor bugetare. Deși programul de lucru cu SFG se îndeplinește cu resursele existente, munca de compilare se realizează de o singură persoană, ceea ce expune această sarcină importantă unor riscuri inutile. Deși MF este deschis pentru comentarii din partea utilizatorilor, nu există mecanisme pentru monitorizarea necesităților utilizatorilor. Calitatea datelor este o parte integrală a operațiilor MF. Legile și regulamentele, împreună cu cultura din interiorul MF promovează profesionalismul. Politica și practicile statistice în cadrul MF sunt transparente, iar personalul se conduce de regulile pentru funcționarii publici și de un set de regulamente interne.
- **Banca Națională a Moldovei** funcționează într-un cadru legislativ care îi dă responsabilități clare de generare și diseminare a statisticii monetare și a balanței de plăți. Prevederile legislației asigură respectarea cerințelor de raportare statistică și confidențialitate a datelor individuale. Există aranjamente oficiale de promovare a schimbului de date și coordonare cu alte agenții care generează date. Resursele sunt adecvate pentru îndeplinirea programului actual de lucrări statistice. Mecanismele de monitorizare și sporirea relevanței statisticii despre balanța de plăți sunt suficiente. Însă, pentru statistica monetară nu este stabilit un proces de consultare cu utilizatorii. Există proceduri pentru asigurarea calității datelor. Datele sunt compilate în condițiile unei onestități profesionale depline. Politicile și practicile statistice ale BNM sunt transparente, iar personalul se ghidează de regulamente adecvate.

5. În general, conceptele și definițiile sunt **sigure din punct de vedere metodologic** și respectă standardele și practicile acceptate internațional cu excepția definiției activelor de rezervă din balanța de plăți. Cuprinderea statisticii macroeconomice suferă din cauza inaccesibilității datelor din Transnistria. Activitățile cvazi-fiscale din sectorul energetic nu se includ în datele fiscale.

Clasificarea produselor din conturile naționale se bazează încă pe clasificarea sistemului produsului material. Clasificarea asumării datoriilor de către guvern în raport cu anumite împrumuturi externe nu se conformează pe deplin cerințelor *MSFG 1986*. Baza pentru înregistrarea datelor în toate domeniile statistice este adecvată și respectă metodologiile acceptate la nivel internațional.

6. **Precizia și siguranța** statisticii macroeconomice este în general bună. Deficiențele în sursele de date se referă îndeosebi la indicii de producție și ai prețurilor pentru conturile naționale, inaccesibilitatea datelor cu privire la tranzacțiile detaliate în sfera nefinanciară a finanțelor guvernamentale și clasificarea incorectă a întreprinderilor nefinanciare de stat în datele de statistică monetară a băncilor. Sursele de date pentru balanța anuală de plăți sunt cuprinzătoare și adecvate, însă datele trimestriale sunt afectate de natura cumulativă a cercetărilor trimestriale ale întreprinderilor cu investiții străine, iar dobânda pe împrumuturi se raportează după principiul datei la care dobânda este efectivă către plată. Pentru aprecierea datelor-surse și verificarea rezultatelor statistice intermediare și finale se aplică procese adecvate. Metodele statistice aplicate pentru estimarea consumului capitalului fix și volumului de export și import a serviciilor în conturile naționale nu corespund pe deplin instrucțiunilor internaționale. Pentru toată statistica macroeconomică se realizează cercetări de revedere a datelor cu excepția statisticii finanțelor guvernamentale

7. **Utilitatea** statisticii macroeconomice este adecvată. Periodicitatea și oportunitatea diseminării datelor depășește recomandările GDDS și în majoritatea cazurilor se conformează cerințelor SDDS. Toată statistica îndeplinește în mod adecvat cerințele de consecvență în serii de date și în raport cu alte serii de date semnificative. Politica de revedere a statisticii finanțelor publice nu este diseminată, iar rolul datelor balanței de plăți publicate în cadrul ciclului anual de revedere a datelor nu este întotdeauna clar.

8. **Accesibilitatea**, în mare măsură, este satisfăcătoare. Statistica fiscală care se diseminează în prezent e legată de date lunare cumulative, iar cheltuielile după clasificarea lor economică sunt disponibile pentru utilizatori. Statistica balanței de plăți nu se diseminează în același timp pentru toți utilizatorii din cauza întârzierii de o săptămână a plasării datelor pe pagina web a BNM. Va fi necesar de elaborat și diseminat metadate cuprinzătoare pentru toată statistica. Asistența oferită utilizatorilor este adecvată cu excepția că MF nu are un catalog al tuturor publicațiilor sale

I. APRECIEREA DATELOR DUPĂ AGENȚIE ȘI SERIE DE DATE

Aprecierea calității celor patru serii de date macroeconomice—conturile naționale, finanțele guvernamentale, statistica monetară și cea a balanței de plăți—a fost realizată aplicând Cadrul de Apreciere a Calității Datelor (DQAF, iulie 2003). În prezentul capitol rezultatele sunt prezentate doar la nivel de elemente ale DQAF pe baza reitingului de patru puncte (Tabelul 1). Aprecierea condițiilor preliminare ale calității datelor și asigurarea onestității (Dimensiunile “0” și “1” ale DQAF) sunt prezentate în Tabelele 2a–c. Pentru fiecare serie de date în Tabelele 3a-d este prezentată aprecierea temeiniciei metodologiei, preciziei și siguranței, utilității și accesibilității (Dimensiunile “2” - “5” din DQAF).

Tabela 1. Moldova: Cadrul de apreciere a calității datelor, iulie 2003—Sumarul rezultatelor

Cheia simbolurilor: O = Practica se observă; LO = Practica se observă pe larg; LNO = Practica nu se observă pe larg; NO = Practica nu se observă; NA = Nu este aplicabil					
Dimensiuni/Elemente	Serie de date	Conturi naționale	Statistica Finanțelor Publice	Statistica monetară	Statistica Balanței de Plăți
0. Prerechizitele calității					
0.1	Mediul legislativ și instituțional	O	O	O	O
0.2	Resurse	LNO	LO	O	O
0.3	Relevanța	O	LNO	LO	O
0.4	Alte forme de gestionare a calității	O	O	O	O
1. Asigurarea integrității					
1.1	Profesionalism	LO	O	O	O
1.2	Transparența	O	O	O	O
1.3	Standar	O	O	O	O
2. Temeinicia metodologiilor					
2.1	Conceptele și definițiile	O	O	O	LO
2.2	Scopuri	LO	LO	LO	LO
2.3	Clasificare/sectorizare	LO	LO	O	O
2.4	Bazele de evidență	O	O	O	O
3. Precizia și siguranța					
3.1	Datele inițiale	LO	LO	LO	O
3.2	Evaluarea datelor inițiale	O	O	O	O
3.3	Metodele statistice	LO	O	O	O
3.4	Evaluarea și validarea datelor intermediare și analiza datelor statistice	O	O	O	O
3.5	Cercetări în scopul revizuirii	O	LO	O	O
4. Utilitate					
4.1	Periodicitate și oportunitate	O	O	O	O
4.2	Consecvența	O	O	O	O
4.3	Politica și practica revizuirii	O	LO	O	LO
5. Accesibilitate					
5.1	Accesibilitatea datelor	O	LNO	O	LO
5.2	Accesibilitatea metadatelor	LO	LO	O	LO
5.3	Acordarea asistenței utilizatorilor	O	LO	O	O

Practica se observă: practicile actuale în general se conformă practicilor acceptate pe plan internațional fără deficiențele semnificative. **Practica se observă pe larg:** unele abateri, deși acestea nu sunt suficiente pentru a crea dubii vis-s-vis capacității autorităților de a respecta practicile DQAF. **Practica nu se observă pe larg:** abateri semnificative; este necesar ca autoritățile să întreprindă acțiuni majore pentru a reveni la respectarea practicilor. **Practica nu se observă:** majoritatea practicilor DQAF nu se respectă. **Nu este aplicabil:** se utilizează în cazurile excepționale când practicile statistice nu se aplică la circumstanțele țării respective.

